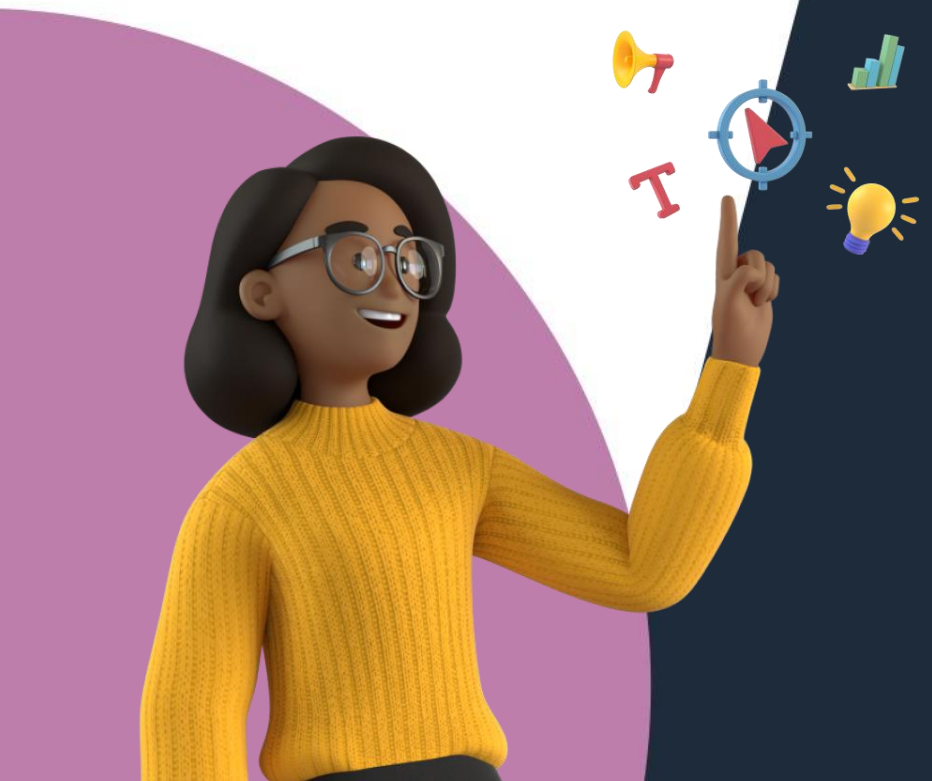
Tilsynet for universell utforming av ikt

Krav til universell utforming av ikt
Hva er det- og blir det etterlevd?

Tom Nesvåg
Tilsynet for universell utforming av ikt

Hvem

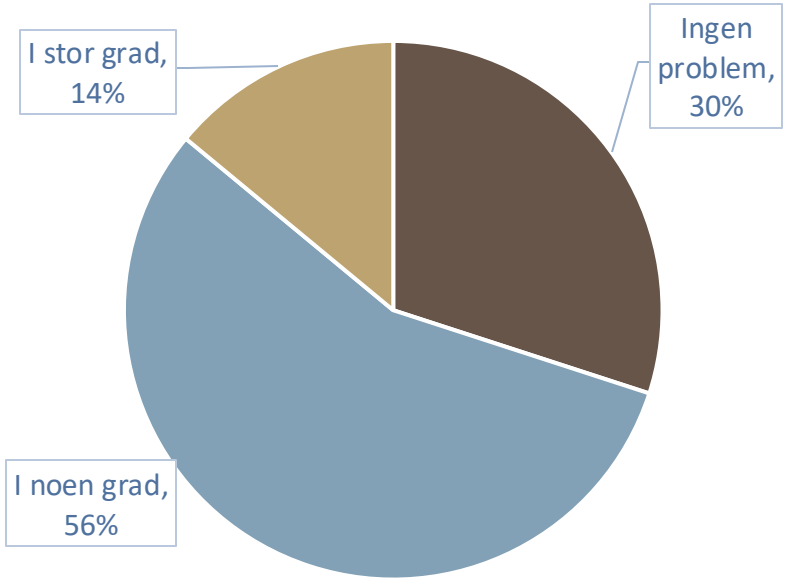
5,5 millioner nordmenn

uutilsynet

uutilsynet

1 million

70 %

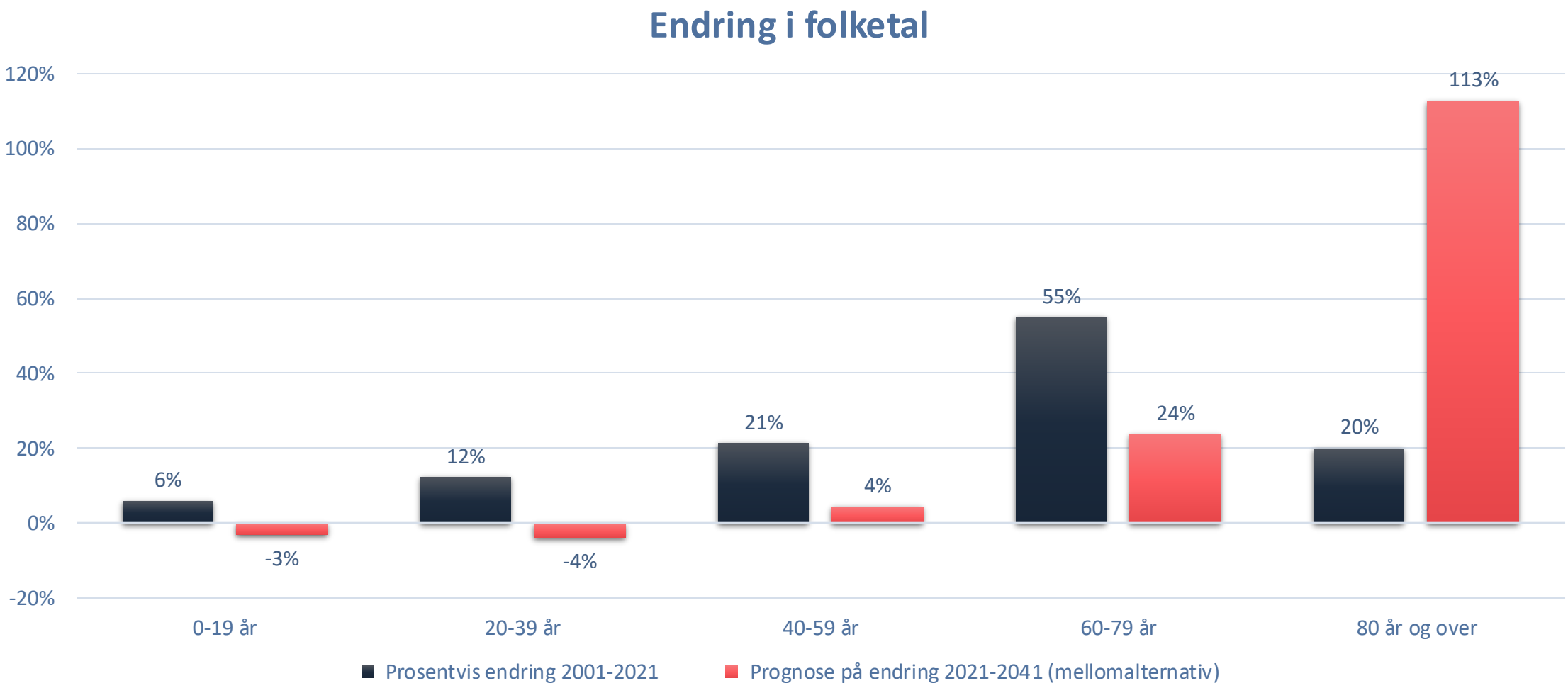
I STOR ELLER NOEN GRAD

- *Det tar lang tid, og er veldig anstrengende. Jeg blir hengende etter dersom vi skal lese en tekst vi skal diskutere i gruppe, f.eks. Alternativet er at jeg får noen ti å lese for meg.*

Sitat respondent i kartlegging

En aldrende befolkning

uutilsynet

	Varig	Midlertidig	Situasjonsbestemt
Motorikk			
	Én arm	Armbrudd	Nybakte foreldre

	Varig	Midlertidig	Situasjonsbestemt
Blind			
	Blind	Behov for lesebriller	Distrahert bilfører

Hørsel			
	Døv	Øreinfeksjon	Bartender i høg musikk

Språk			
	Mangler språk	Stemmebånd -betennelse	Sterk aksent

Inclusive
Microsoft Design

80 000

6 000

160 000

uutilsynet

Digitalt utenforskap – et stort problem

UiA Universitetet i Agder

Studier Forskning Samarbeid Om UiA Søk

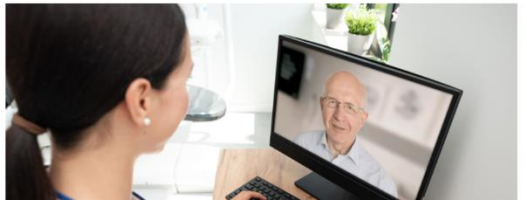
Fakultet for samfunnsvitenskap

e-helse

Digitalt utenforskap utfordrer velferden

Selvbetjeningsløsninger i det offentlige blir stadig flere, og det skaper utfordringer for dem som ikke mestrer teknologien eller språket de møter i løsningen. Er digitaliseringen med på å forsterke et sosialt utenforskap?

Av Erna Synnøve Kjensjord

Kronikk | Digitalisering

Hvordan unngå at en digital alderdom bare blir for de få

Trude Drevland *Leder, Rådet for et Aldersvennlig Norge*
Line Gaare Paulsen *Kommunikasjonsdirektør, IKT Norge*

Fremskritt for e-helse gir også digitalt utenforskap

Når helsetjenesten digitaliseres, når vi ikke alle. Vi må tenke nytt – på hvordan vi kan tilrettelegge for digitale løsninger som er tilgjengelige for alle.

Henriette Lauvhaug Nybakke og medforfattere
Publisert: 2021-09-15 — 05.31

PANDEMIEN RAMMER SKJEVT

— Ser at mange studenter med synshemming dessverre gir opp

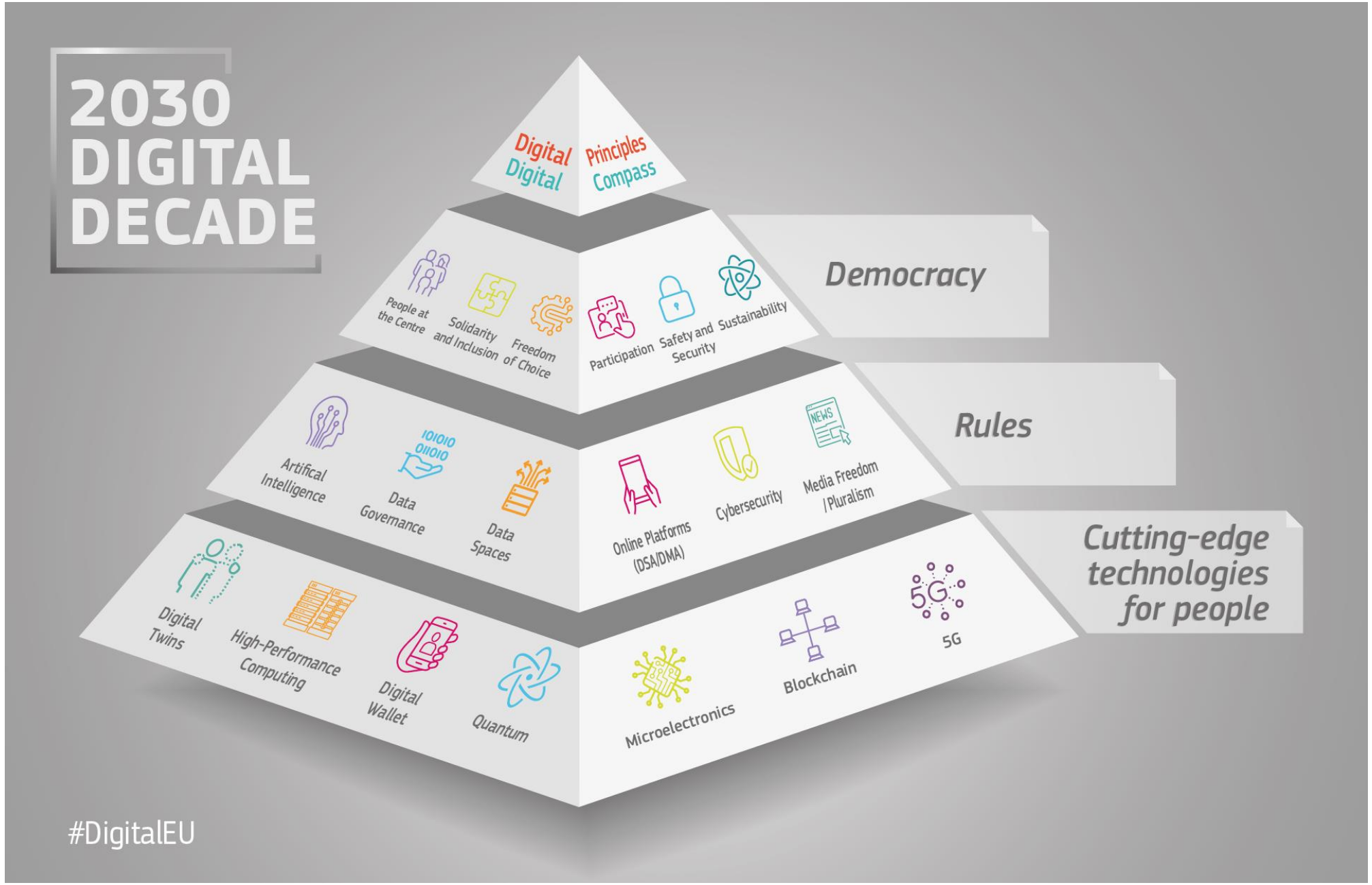
Norges Blindeforbunds Ungdom krever bedre tilrettelegging for studenter med svaksynthet. Hvis ikke frykter de konsekvensene.

uutilsynet

Handlingsplan for auka inkludering i eit digitalt samfunn

5. Digital dømmekraft
4. Brukarvennlege digitale tenester
3. Grunnleggande digitale ferdigheiter
2. Tilgjengeleg IKT-utstyr
1. Den digitale grunnmuren

2030
DIGITAL
DECADE
Digital Principles
Digital Compass
People at the Centre
Solidarity and Inclusion
Freedom of Choice
Participation
Safety and Security
Sustainability
Democracy
Artifical Intelligence
Data Governance
Data Spaces
Online Platforms (DSA/DMA)
Cybersecurity
Media Freedom /Pluralism
Rules
Digital Twins
High-Performance Computing
Digital Wallet
Quantum
Microelectronics
Blockchain
5G
5G
Cutting-edge technologies for people
#DigitalEU

Vårt oppdrag kommer fra likestillings- og diskrimineringsloven

«Loven skal bidra til nedbygging av samfunnskapte funksjonshemmende barrierer og hindre at nye skapes»

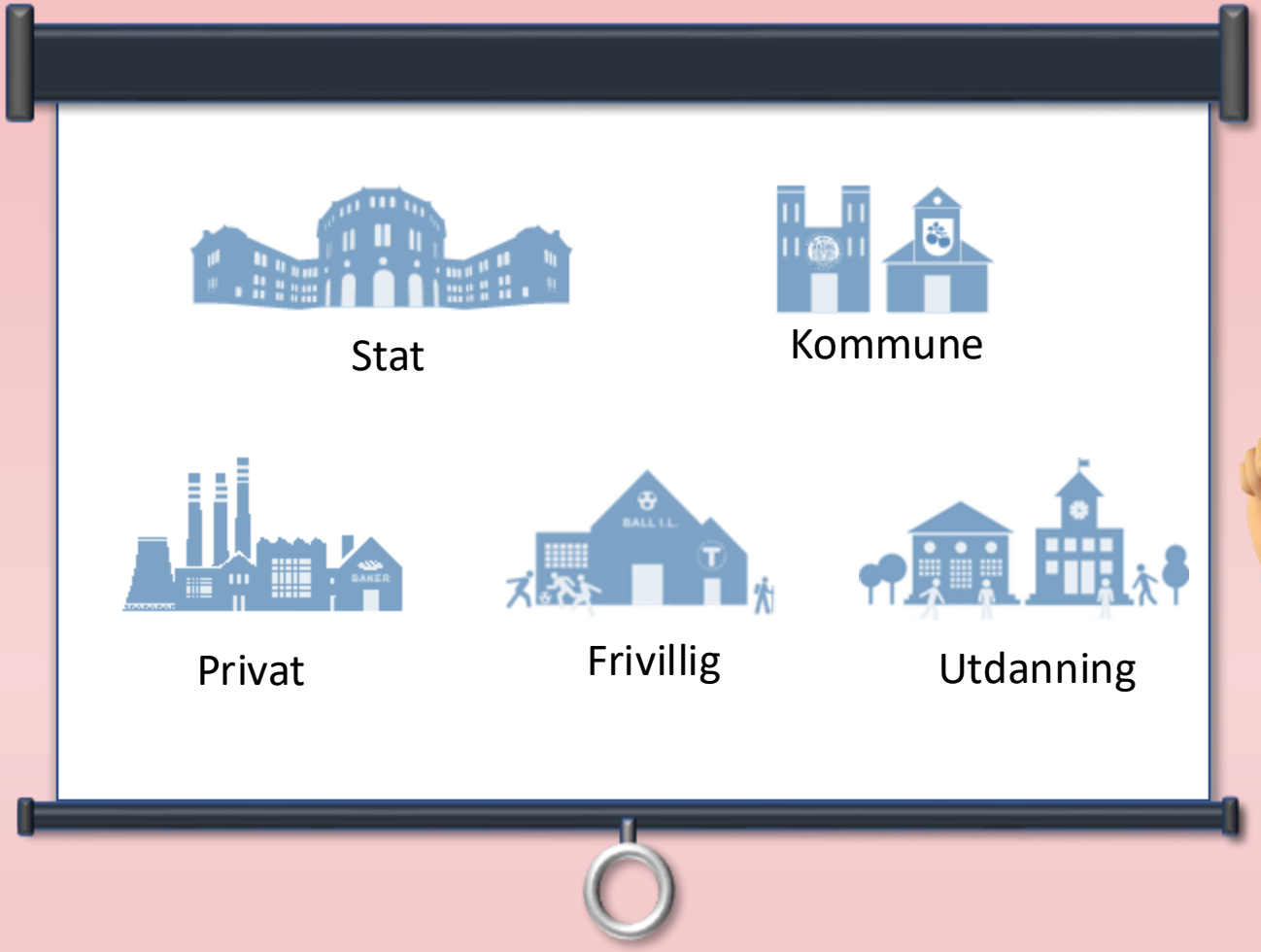
uutilsynet

Forskrift om universell utforming av ikt

*«Med universell utforming menes utforming eller tilrettelegging av **hovedløsningen** i IKT slik at virksomhetens **alminnelige funksjon** kan benyttes av flest mulig.»*

Hvem gjelder reglene for?

Hva sier regelverket?

- Fra 35 til 48 krav
  - 2 krav til synstolking
- Krav om tilgjengelighetserklæring
- Krav om tilbakemeldingsfunksjon
- Uu av Intra- og ekstranett
- Klarere unntaksregler

Nettsteder

Apper

Dokument

Intranett

Ekstranett

Forskriften viser til flere internasjonale standarder

- EN 301 549 - Krav til universell utforming av IKT-produkter- og tjenester
- WCAG 2.1 - Retningslinjer for tilgjengelig webinnhold
- Ti spesifikke standarder for automat
  - «eller tilsvarende standarder»

uutilsynet

WCAG 2.1 = krav

- 4 Prinsipp
  - Retningslinjer
    - **Suksesskriterium (A og AA) = testbare krav**

1. Mulig å oppfatte

Informasjon og brukergrensesnittkomponenter må presenteres for brukere på måter som de kan oppfatte.

2. Mulig å betjene

Det må være mulig å betjene brukergrensesnittkomponenter og navigeringsfunksjoner.

3. Forståelig

Det må være mulig å forstå informasjon og betjening av

4. Robust

Innholdet må være robust nok til at det kan tolkes på en

Unntak

Må alt etterleves alltid?

- Virksomheten kan fravike kravet om uu
  - Direkte unntak
  - Generelt unntak
- Offentlig sektor: Skjer i tilgjengelighetserklæringen
- Privat sektor: Må søke om dispensasjon

Direkte unntak

- Dokumentformat publisert før 1. februar 2022.
  - MEN: Når dokumentet er nødvendig for en «aktiv administrativ prosess»
- Direktesendt lyd og video
- Nettbaserte kart og karttjenester
  - MEN: Vesentlig informasjon for navigasjonsformål må være tilgjengelig
- Tredjepartsinnhold utenfor virksomhetens kontroll

Uforholdsmessig stor byrde

- Vekting av fordeler og ulemper
- Webdirektivet sier:
  - Etterleving av krav må påføre en stor organisatorisk byrde eller
  - True organets evne til å:
    - oppfylle formålet sitt, eller
    - offentliggjøre informasjon som er nødvendig eller relevant for organets oppgaver og tjenester
- Høy terskel

Hvordan?

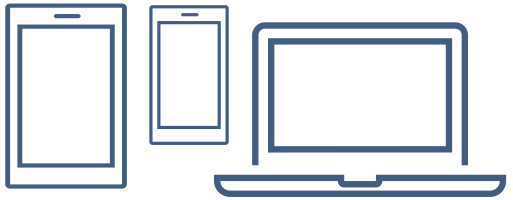

“The biggest challenge I see is awareness, then motivation. If someone isn't aware of the need, it's easy to lower the priority of making something accessible.”

Christopher Patnoe – Head of Accessibility Programs and Disability Inclusion i Google

Kravene i samfunnet

Endre

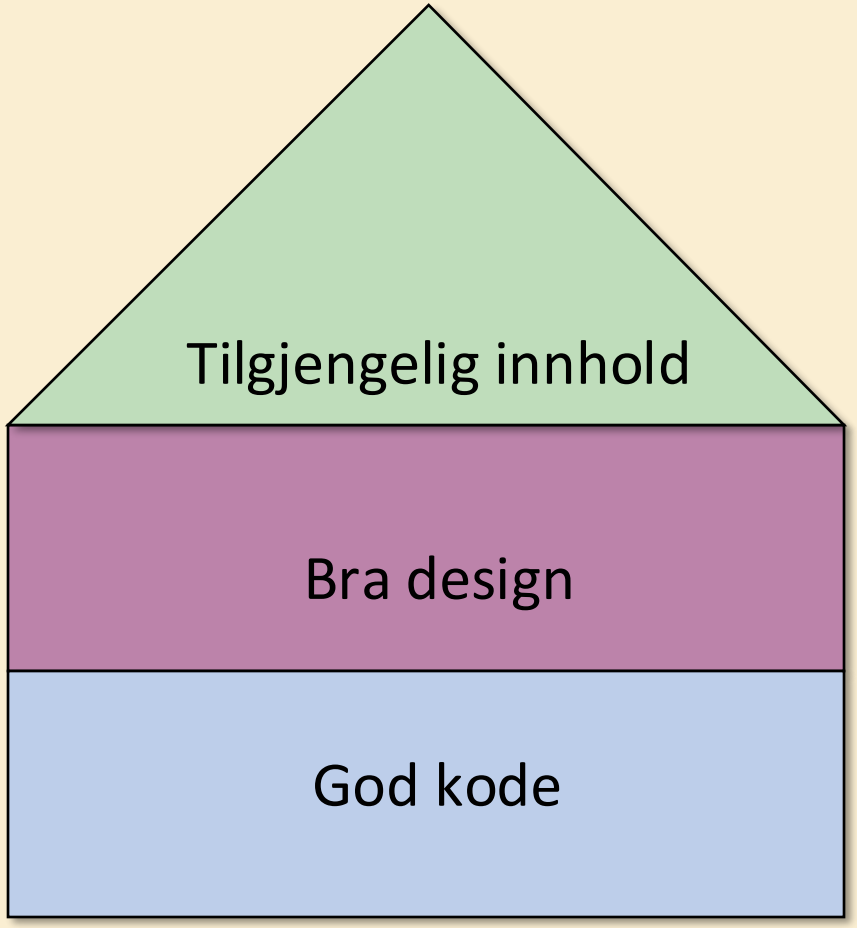

Styrke

Det hver enkelt
kan og klarer

uutilsynet

Tenk på universell utforming som et hus

Kort beskrivande tekst av kva som er på bilde

Ikkje-lenka bilde - Alt = “Vannkran som renner”

Lenka bilde – lenkemålet

Lenka bilde - Alt = "Informasjon om vannavstegning i kommunen"

Dekorativt bilde – tom alt-tekst/ikke støy

Dekorativt bilde - **Alt =** ""

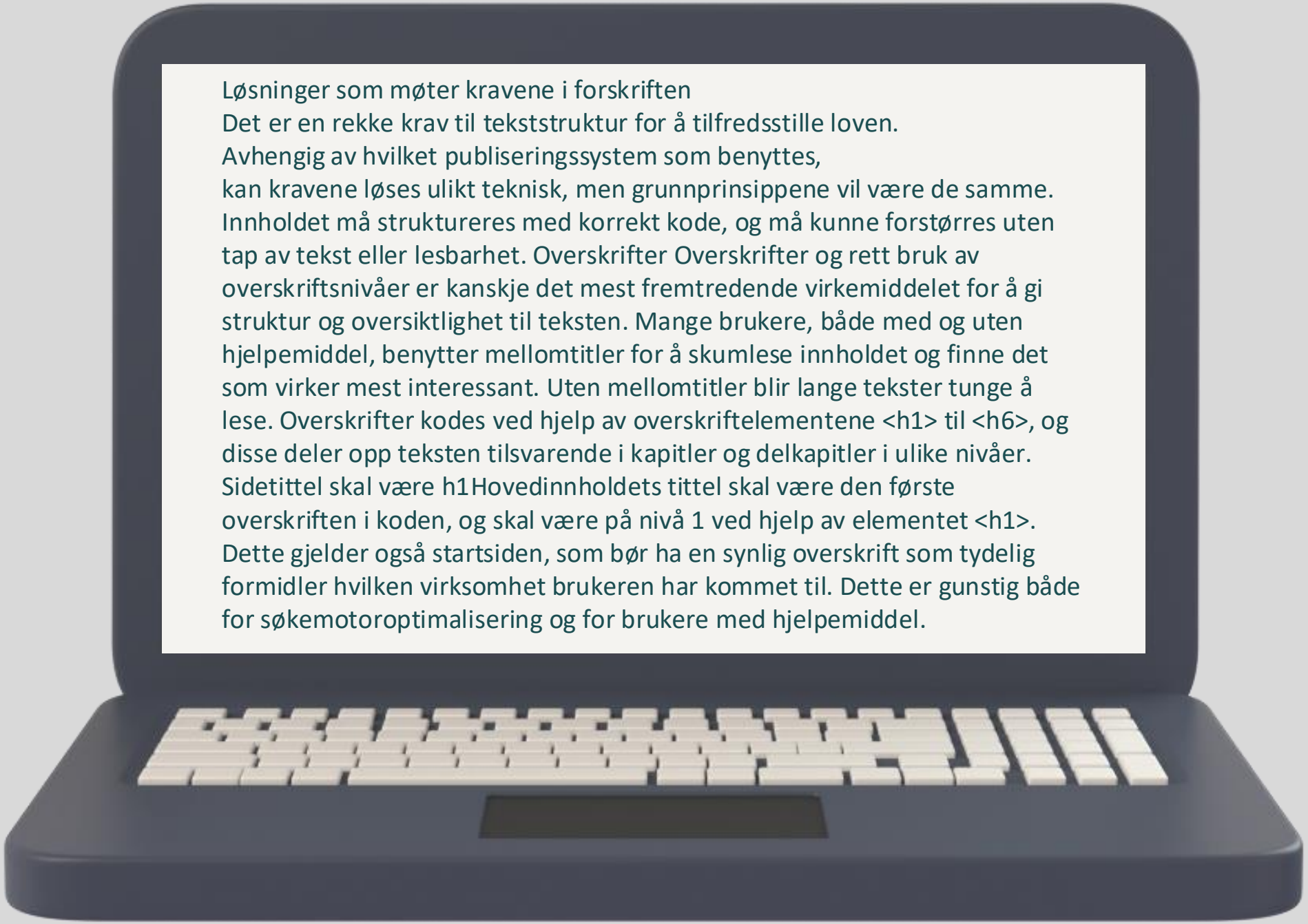

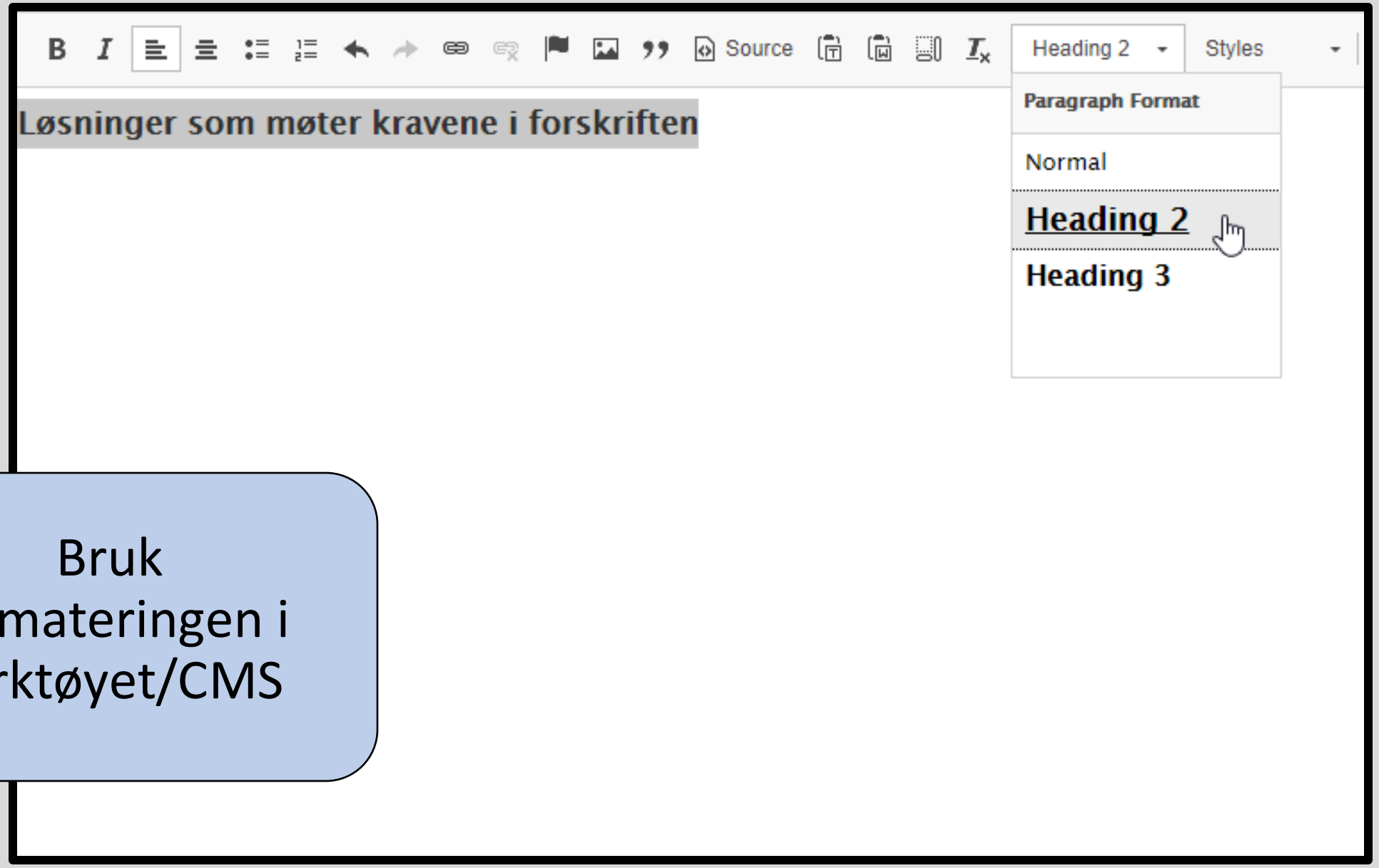
10 små vaner som gjør at pengene forsvinner ut av konto

– Du sløser masse, sier eksperten.

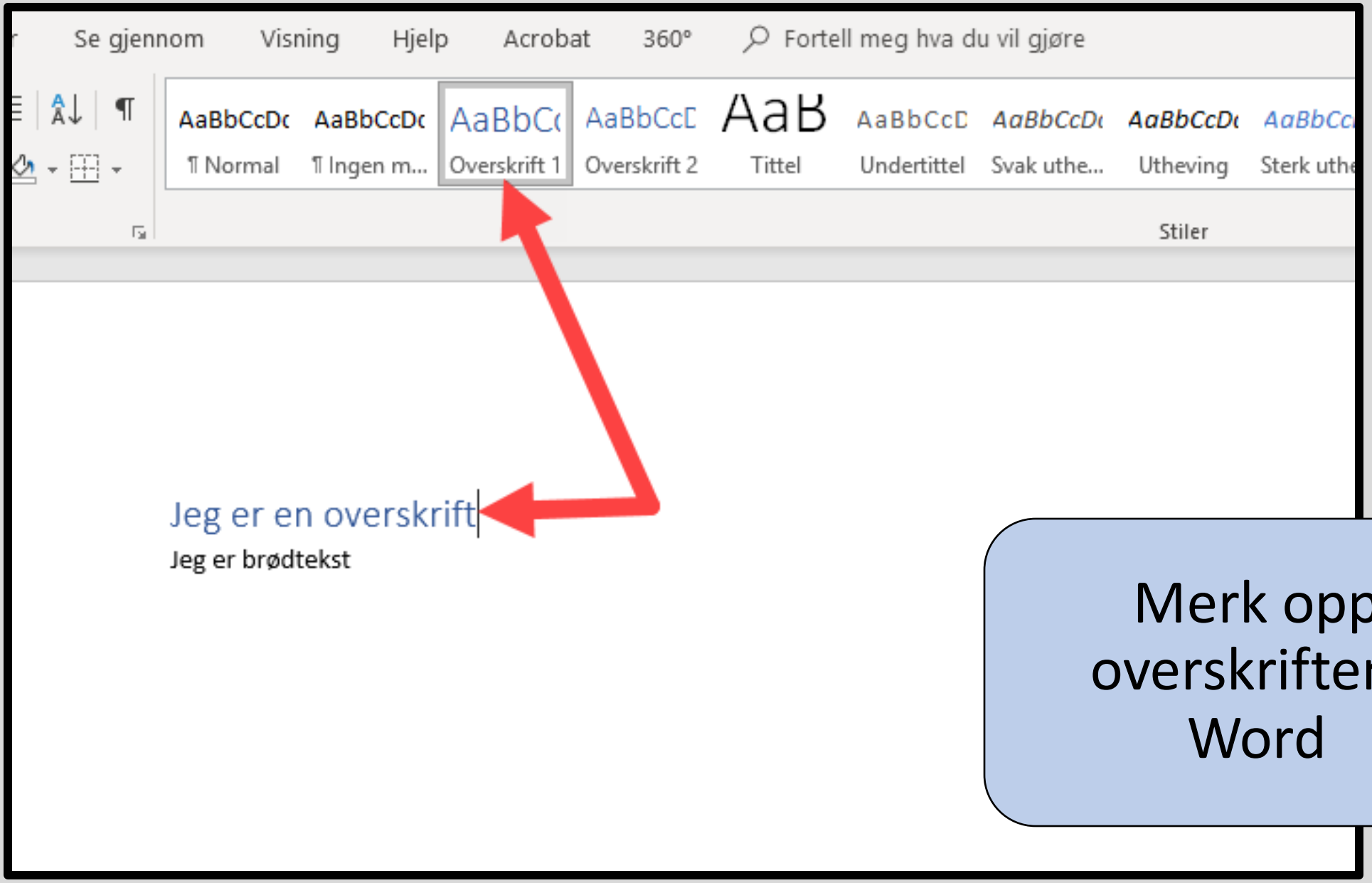

ØKONOMI: - Dette er klassisk. Du stikker ut for å spise lunsj eller kjøper kaffe og brus på bensinstasjonen. Det er små beløp som over tid kan bli tusenvis at kroner, sier Gundersen.

Løsninger som møter kravene i forskriften
Det er en rekke krav til tekststruktur for å tilfredsstille loven.
Avhengig av hvilket publiseringssystem som benyttes,
kan kravene løses ulikt teknisk, men grunnprinsippene vil være de samme.
Innholdet må struktureres med korrekt kode, og må kunne forstørres uten tap av tekst eller lesbarhet. Overskrifter Overskrifter og rett bruk av overskriftsnivåer er kanskje det mest fremtredende virkemiddelet for å gi struktur og oversiktlighet til teksten. Mange brukere, både med og uten hjelpemiddel, benytter mellomtitler for å skumlese innholdet og finne det som virker mest interessant. Uten mellomtitler blir lange tekster tunge å lese. Overskrifter kodes ved hjelp av overskriftelementene <h1> til <h6>, og disse deler opp teksten tilsvarende i kapitler og delkapitler i ulike nivåer.
Sidetittel skal være h1Hovedinnholdets tittel skal være den første overskriften i koden, og skal være på nivå 1 ved hjelp av elementet <h1>.
Dette gjelder også startsiden, som bør ha en synlig overskrift som tydelig formidler hvilken virksomhet brukeren har kommet til. Dette er gunstig både for søkemotoroptimalisering og for brukere med hjelpemiddel.

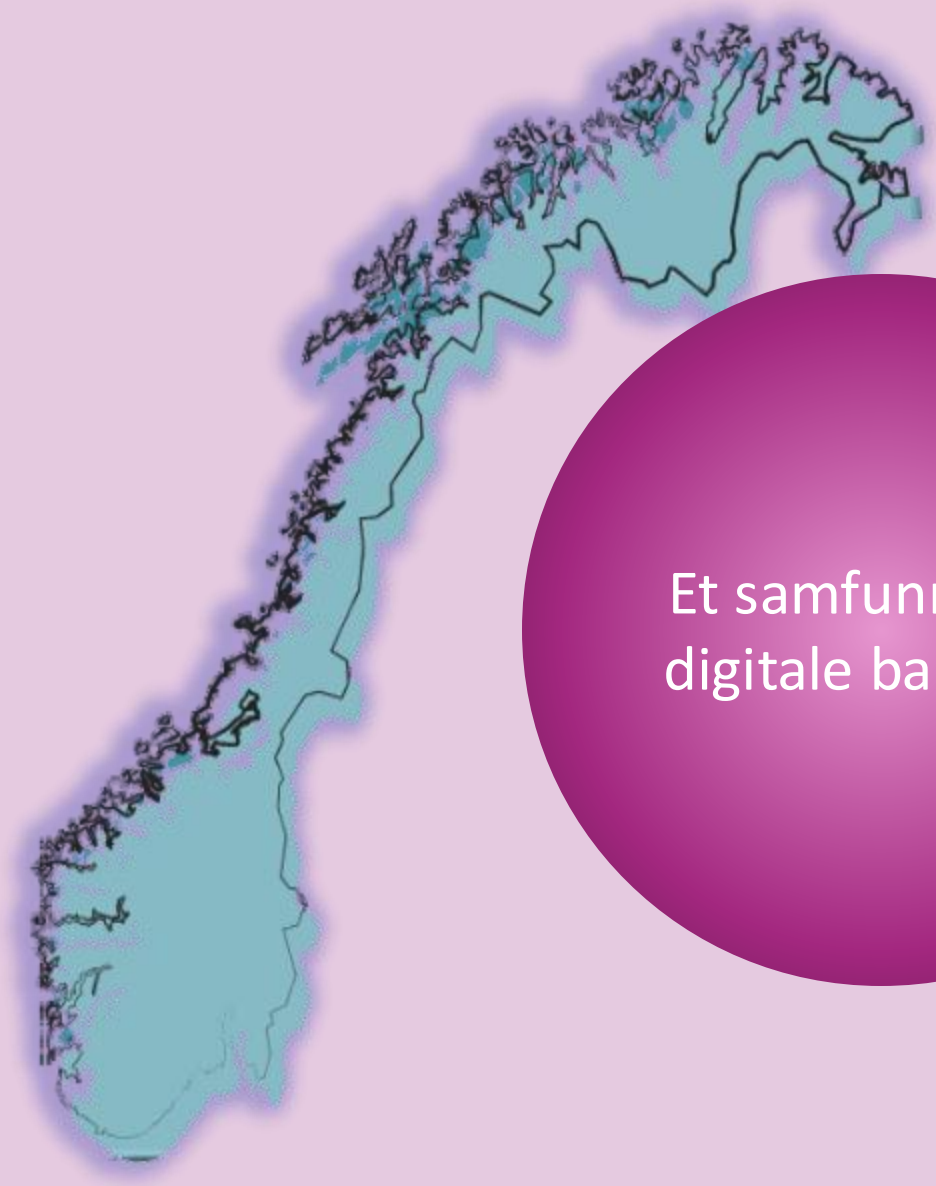
Bruk formateringen i verktøyet/CMS

Merk opp overskriften i Word

Løsninger som møter kravene i forskriften
Det er en rekke krav til tekststruktur for å tilfredsstille loven. Avhengig av hvilket publiseringssystem som benyttes, kan kravene løses ulikt teknisk, men grunnprinsippene vil være de samme. Innholdet må struktureres med korrekt kode, og må kunne forstørres uten tap av tekst eller lesbarhet.
Overskrifter
Overskrifter og rett bruk av overskriftsnivåer er kanskje det mest fremtredende virkemiddelet for å gi struktur og oversiktlighet til teksten. Mange brukere, både med og uten hjelpemiddel, benytter mellomtitler for å skumlese innholdet og finne det som virker mest interessant. Uten mellomtitler blir lange tekster tunge å lese.
Overskrifter kodes ved hjelp av overskriftelementene <h1> til <h6>, og disse deler opp teksten tilsvarende i kapitler og delkapitler i ulike nivåer.
Sidetittel skal være h1

Etterlevelse

Et samfunn uten digitale barrierer

- Tilsyn og kontroll
- Informasjon og veiledning
- Kunnskap og analyse
- Faglige råd
- Internasjonalt samarbeid
- Nasjonalt samarbeid

2023: Sektortilsyn med opplæringssektoren

uutilsynet

Risikobasert tilsyn

Vi fører tilsyn med nettløsninger:

- med lav etterlevelse av regelverket
- som virker inn på store brukergrupper
- som er vesentlig for lik deltakelse i samfunnet

Gangen i et tilsyn

- Varsel
- Test
- Rapport
- 8 ukers frist
- Retest
- Dagbot

Bruk av reaksjoner

- Tilsynet har avdekket brudd på regelverket.
- Pålegg om retting.
- Feil er ikke rettet innen åtte uker.
- Vedtak om tvangsmulkt.
- Virksomheten har klagerett.

UNIVERSELL UTFORMING

UiB fikk dagbot på 150.000 kroner for feil i nettsider og eksamensløsning

Nettsidene og eksamensløsningen til Universitetet i Bergen feilet på åtte av elleve lovkrav for universell utforming. Etter seks måneder, og én dag med dagbot på 150.000 kroner, var feilene rettet. – En vekker, sier Universitetet i Bergen.

Svaksynte hadde dårligere mulighet til å ta eksamen ved UiB, konkluderer Tilsynet for universell utforming av ikt. (Foto: Thor Brodreskift, UiB)

MARIANNE GJESSING DIGITALISERING OG OFFENTLIG IT 29. OKT. 2021 - 14:00

– Eksamen er en ekstremt viktig situasjon. I tillegg det er jo utdanning som skaper muligheter for folk, derfor er denne saken så viktig, sier leder Malin Rygg i Tilsynet for universell utforming av ikt til Digi.no.

Manglet kompetanse

Christen Soleim er avdelingsdirektør i studieavdelingen ved Universitetet i Bergen. Han forteller at universitetet ikke hadde tilstrekkelig kompetanse om regelverket.

Etter første runde med rettinger trodde UiB de var i mål, forteller han. Så viste det seg at de bare hadde rettet 55 av 74 feil som ble oppdaget i tilsynet. Det var en vekker.

– Det overrasket både oss og leverandøren vår veldig. Vi hadde ikke god nok kompetanse til å vite om vi traff med de endringene vi gjorde, det er et viktig læringspunkt, sier Soleim på telefon til Digi.no.

uutilsynet

Tilsyn 2023

Aftenposten Nyheter Meninger Podkast A-magasinet Vink Bli abonnent Søk Meny

Oslo Verden Norge Oslo Politikk Økonomi Logg inn

Oslo | Skole

Petter (15) er blind, men får ikke verktøyene han trenger på skolen: – En systemsvikt.

Diskrimineringsnemnda mener Oslo kommune ikke har gitt eleven det han har krav på. Nå er kommunen ilagt en bot på 410.000 kroner.

Petter Smedsrud (15) bruker skjermleser og leselist på PC-en sin. *Foto: Ronja Sagstuen*

NRK Vestfold og Telemark Våre utvalgte TV Radio Vestfold Radio Telemark Tips oss

Theas klassekamerater må lese høyt for henne: – Før var jeg helt selvstendig

Svaksynte Thea Løkebø (16) gikk fra 6 i matte til 3+. Lærebøkene hun har fått, fungerer ikke godt nok.

Dina Sofie Tornes Espeseth
Journalist
Hege Therese Holtung
Journalist
Guro Hatlo
Journalist
Helena Rønning
Journalist

Vi rapporterer fra Sandefjord

Publisert 10. nov. 2021 kl. 08:08
Oppdatert 11. nov. 2021 kl. 14:24

UNIVERSELL UTFORMING

UiB fikk dagbot på 150.000 kroner for feil i nettsider og eksamensløsning

Nettsidene og eksamensløsningen til Universitetet i Bergen feilet på åtte av elleve lovkrav for universell utforming. Etter seks måneder, og én dag med dagbot på 150.000 kroner, var feilene rettet. – En vekker, sier Universitetet i Bergen.

Svaksynte hadde dårligere mulighet til å ta eksamen ved UiB, konkluderer Tilsynet for universell utforming av ikt. (Foto: Thor Brodreskift, UiB)

MARIANNE GJESSING DIGITALISERING OG OFFENTLIG IT 29. OKT. 2021 - 14:00

– Eksamen er en ekstremt viktig situasjon. I tillegg det er jo utdanning som skaper muligheter for folk, derfor er denne saken så viktig, sier leder Malin Rygg i Tilsynet for universell utforming av ikt til Digi.no.

kode24 30 jobb 9 kalender podcast Søk etter..

Tips oss

Har du tips, leserinnlegg eller innspill? Send en e-post til:

hei@kode24.no

- lønn
- sikkerhet
- meninger
- utdanning
- karriere
- kontor
- frontend
- backend
- apputvikling
- devops
- IoT
- maskinlæring
- design
- tilgjengelighet
- ukas koder
- inn/ut

UU-tilsynet setter av hele 2023 til én sektor: - Går inn der risikoen er stor

- Blir du hekta av i tredjeklasse fordi du ikke får brukt verktøyene, hvilken sjanse har du da?

Tilsynsdirektør i Tilsynet for universell utforming Malin Rygg melder at de skal starte med tilsyn av opplæringssektoren i 2023. 📸: Tilsynet for universell utforming

PUBLISERT: 30. JANUAR 2023 KL. 10.33

uutilsynet

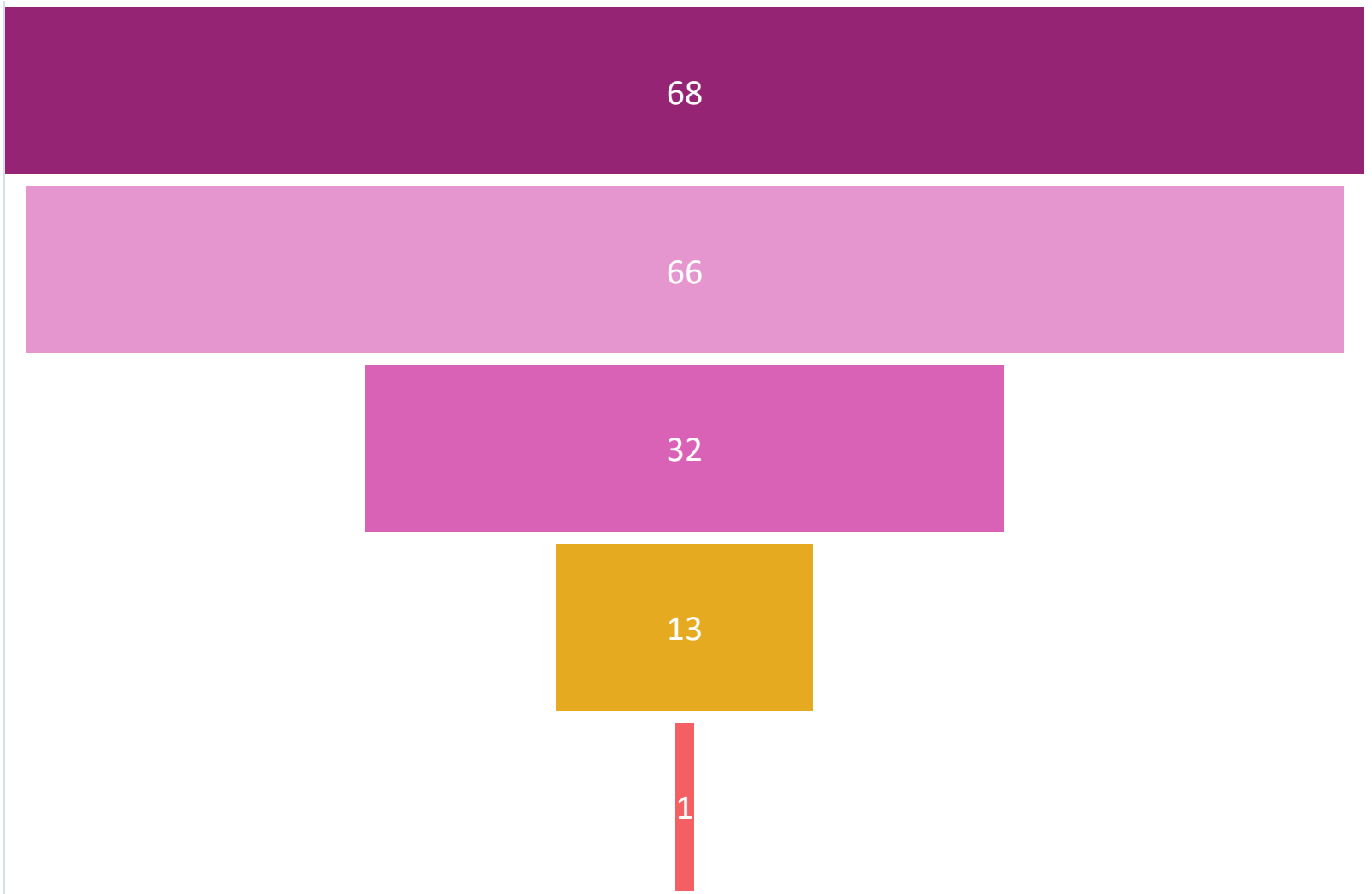
uutilsynet

Den digitale skulen — kan alle delta på like vilkår?

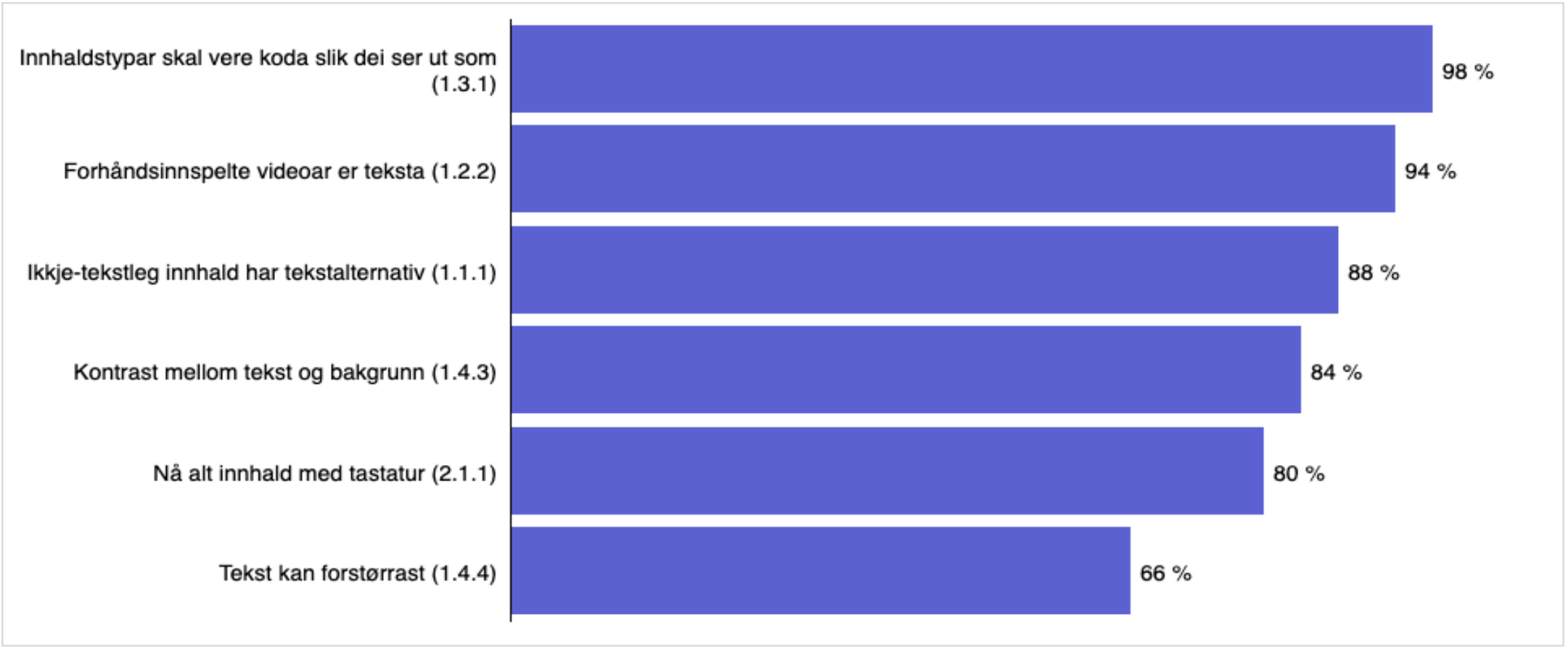
Resultat frå tilsyn

97 %

uutilsynet

Resultat etter alle tilsyn

uutilsynet

Vanlige feil i nettløsninger

- Svak kontrast
- Manglende teksting av medieinnhold
- Hjelpemiddel virker ikke på plattformer og program
- Knapper, skjemaelement, tabeller og lister som ikke er kodet rett

uutilsynet

Feil i mobilapplikasjoner

- Får ikke forstørre innholdet
- Svak kontrast
- Knapper og skjemaelement fungerer ikke

uutilsynet

Hva sier tilsynsobjektene til oss?

- Kjenner til universell utforming
- Kjenner ikke detaljene godt nok
- Kjenner ikke hvor vidt kravene favner
- Setter seg ikke godt nok inn i kravene
- Tror leverandøren har kontroll
- Vet dei har utfordringer
- Involverer ikke alle fag

uutilsynet

Et samfunn uten digitale barrierer

uutilsynet

uutilsynet.no

@uutilsynet

post@uutilsynet.no

@uutilsynet

22 45 10 00

@uutilsynet